

Tilbakemelding på oppfølging av regelverket om driveplikt på jordbruksareal

Brev til kommunane oktober 2022

Statsforvaltaren ønsker å bli oppdatert på korleis arbeidet med handheving av driveplikta går i kommunen. Vi ønsker ei kort tilbakemelding frå dykk innan 1. november til sfvlpost@statsforvalteren.no. Send også namn på ein eller fleire personar som har ansvar for å følgje opp arbeidet med driveplikt, slik at vi er sikker på at informasjon frå oss kjem fram til rette personar.

1. Takk for sist til alle som deltok på landbrukskonferansen i Førde.

Også i år hadde vi driveplikt som tema på ein av parallellsesjonane på dag to på konferansen. Det vart god diskusjon kring spørsmåla vi hadde oppe i gruppene. Driveplikt er eit tema som engasjerer. Føremålet med sesjonen om driveplikt var å utveksle erfaringar kommunane i mellom. I oppsummeringa fekk vi fleire gode innspel på kva vi bør arbeide vidare med.

I desember i fjor sende vi ut eit brev til alle kommunane om regelverket som gjeld driveplikt. Vi oppfordra til å ta kontakt med oss dersom de hadde spørsmål eller erfaringar å dele. Dei fleste kommunane deltok også på webinarret vi hadde om regelverk og sakshandsaming. Webinarret er framleis tilgjengeleg på [heimesida vår](#).

Etter dette har vi hatt kontakt med nokre av dykk, og forstår at det er store skilnader frå kommune til kommune. Det gjeld mellom anna tal søknader om fritak, handsaming av leigeavtaler, kor stor del av jordbruksareala som ikkje er i drift og etterspørselen etter leigejord.

2. Spørsmål til kommunane

Vi ønskjer ei kort tilbakemelding på desse spørsmåla (sjå vedlagt skjema):

- ✓ Har kommunen fått oversikt over eigedommar som ikkje er i drift?
- ✓ Er kommunen komme i gang med velje ut eigedommane de vil kontakte om mogleg manglande drift?
- ✓ Korleis tar de kontakt med eigarane?
- ✓ Korleis følgjer de konkret opp eigarar med jordbruksareal som ikkje er i drift?

I tillegg til å følgje opp at jordbruksareala vert nytta til produksjon av mat, må vi også sikre at dei som leiger jord får leigeavtaler som stettar krava i jordlova § 8. Det er viktig å merke seg at driveplikta er grunneigarane sitt ansvar, og det er soleis grunneigaren si plikt å sørgje for å få på plass ei avtale.

- ✓ Får kommunen inn jordleigeavtaler?
- ✓ Har de praksis på å godkjenne avtalene?

Skriv gjerne litt om kva tilbakemeldingar de får på arbeidet med å følgje opp regelverket.

- ✓ Er aktive gardbrukarar interessert i arbeidet de gjer for å følgje opp driveplikta og krav om skriftleg avtale på leigejord?
- ✓ Kjenner kommunepolitikarane til arbeidet de gjer for å følgje opp regelverket som gjeld driveplikt?

3. Erfaringar frå Gloppen og Stad

Bernt Reed frå landbrukskontoret i Gloppen og Stad hadde eit godt innlegg om driveplikt på konferansen. Han fortalte kva dei hadde gjort fram til no, og om planar for vidare oppfølging av driveplikta.

Fram til no:

- Ved eigarskifte/konsesjon, påminning om driveplikta og korleis ivareta denne
- Informasjon gjennom avisartikkel, kontakt med PT-søkjjarar og utsending av "Nytt frå Landbrukskontoret"

Framover:

- Nytte reknearka og sortere på storleik etter avvik PT-NIBIO
- Største avvika fyrst, over 10 dekar og meir
- Kontakte eigar og avklare grunnen til avviket
- Føreslå løysing i dialog med eigar

Utfordringar:

- Innmarksbeite er største problemet
- Korleis få desse i bruk og eventuelt kva er mest fornuftig i praksis
- Oppnå forståing for driveplikt på små areal

4. Areal som kan vere ute av drift

Arealstatestikk for 2021, basert på søknadane om produksjonstilskot, viser at 13,3 % av landet sitt totale jordbruksareal ikkje inngår i søknadane om produksjonstilskot. Av dette er 9,5 % maskinelt haustbart jordbruksareal. For vårt fylke er delen av jordbruksareal som kan vere ute av drift 20,9 %!! Av dette er 15,7 % maskinelt haustbart areal. I 2020 var totalarealet 21,1% og maskinelt haustbart var 15,4%. Kva som er tala for dykkar kommune finn de [her](#).

Som nemnt, er tala basert på produksjonssøknadene, og ikkje alle som driv søker tilskot. Faktisk areal ute av drift er difor truleg noko mindre enn det som går fram av arealstatestikken.

Kart som viser eigedomar som kan vere ute av drift finn de på www.fylkesatlas.no under temalag *Landbruk – Jordbruk – Jordbruksareal som kan vere ute av drift*, og i www.kilden.nibio.no. Karta er oppdatert etter produksjonssøknadene frå 2021.

Etter at søknadsomgangen no i oktober er avslutta, vil vi på nytt sende ut to oversikter i Excel med informasjon om eigedomar der alt, eller deler av, jordbruksareal ikkje er omsøkt.

Oversikt over eigarar av eigedomar der det ikkje vert søkt om tilskot:

Rapport 630 i LIB -*Landbrukseigedomar med tilknytt aktive eigarar* vert kopla til søknad om produksjonstilskot for 2022. Eigedomane det vert søkt tilskot for vert selektert ut. I denne oversikta vil de finne tal dekar jordbruksareal, namn og adresse på eigar(ane).

Eigedomar det blir søkt arealtilskot for:

I denne oversikta finn de differensane mellom jordbruksareal registrert som omsøkt og eigd. Slik vert det enklare å sjå om det noko av arealet på eigedomen ikkje vert drive. I dei fleste tilhøva er dette innmarksbeita på eigedomane.

Informasjon frå karta er basert på søknadane om produksjonstilskot i 2021, men oversiktene de får frå oss er basert på søknadane i 2022. Det kan difor vere noko skilnad. Men, både karta og listene våre vil vere til god hjelp for å få oversikt over dei grunneigarane som bør følgjast opp med omsyn til driveplikta. Forslag til brev med påminning om driveplikta finn de på heimesida til Statsforvaltaren under: [Landbruk og mat - For Kommunane landbruk - Areal og eigedommar](#). Her ligg fleire malar som kan brukast for å få inn tilbakemelding frå eigarane.

5. Døme på sakshandsaming

I ordskifte på parallellsesjonen om driveplikt kom det spørsmål om døme på saker og sakshandsaming. Det går fram av SSB sin statistikk for [kommunal forvaltning av landbruksareal](#) at det i Vestland i 2021 er rapportert inn seks søknader om fritak frå driveplikt. Av dei var fire avslag og to varig fritak. Til Statsforvaltaren kjem berre klagesakene. Etter det eg kan sjå er det ikkje handsama klagesaker her dei siste åra. Etter å ha vore i kontakt med Statsforvaltaren i Møre og Romsdal har vi gått gjennom ei sak dei har handsama. I den saka er det gjort vedtak om tvangsgebyr i medhald av jordlova § 20, for manglande oppfylling av pålegg om bortleige av jordbruksareal. I saka låg fleire vedtak både frå Statsforvaltaren og Landbruksdirektoratet. I eit samandrag av saka har vi trekt ut nokre av dei vurderingane som er gjort i saka. Sjå vedlegg.

Ta kontakt dersom de har spørsmål.